

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

666.7

Hely

Szerző *Róbert Oszkár*Cím *A főváros és a magyar téglaiipar.*

Idő

1914

Forrás:

Vállalkozók lapja

Személy

Bp.

(Hely)

1914 III/18

(Idő)

(Köt. v. füz.)

A főváros és a magyar téglaiipar.

A hosszúra nyult, súlyos válság áldatlan következményeit az építőiparnak talán egyetlen ága sem érezte meg oly jelentős mértékben, mint a téglaiipar. A középítkezések a fővárosban a legszükségesebb minimumra szorítottak, a magánépítkezés pedig több mint másfél éve, ugyszólván teljesen szünetelt. Ezzel holtpontra jutott a budapesti téglaiipar is, melyre a sivár üzlettelenség és tartós pangás időszaka következett el.

Komoly megpróbáltatások ideje volt ez, amely alatt téglagyárainknak minden tartalékerejüket, üzleti szivósságukat igénybe kellett venniök, hogy megküzdve a mostoha viszonyokkal, épp erőben konzerválják magukat jobb időkre. Becsületére válik ennek az utóbbi évtizedben oly szép lendületet vett, kiváló fejlődési kilátásokkal bíró iparunknak, hogy dacára a rendkívül nehéz viszonyoknak, öszszeroppanások és katasztrófák nélkül uszta meg a nagy krizist. A hosszú vegetáció tartama alatt is sok ezer embernek nyújtott megélhetést és változatlanul kivette részét a közterhekből. Örömmel állapítjuk meg: téglai- és agyagiparunk, hála gyönyörű felettségének és megizmosodott életenergiájának, törhetetlenül állta meg ezt a nagy tűzpróbát, bizva magában és a jövőben, a viszonyok mielőbbi megjavulásában.

Most, hogy a krizis sötét felhői elvonulóban vannak, a szakkörök természetesen kiéhezett reményekkel és üzletkedvvel törekednek arra, hogy magukat regresszálják. Tudott dolog, hogy várakozásaikat elsősorban arra

alapították, hogy a főváros hozzálát építési programjának megvalósításához s ezzel a magánépítkezésnek is serkentő példát ad, aminek folytán a téglafogyasztás az egész vonalon megindul és hovatovább visszatér a normális mederbe. A téglaiipar ügye a székesfőváros kezébe volt letéve s el kell ismerni, hogy a főváros tudatában azoknak a jelentőségteljes érdekeknek, melyek az építkezések megindulásához fűződnek, nagy erélylyel munkálkodik azon, hogy mielőbb minél több munkaalkalommal lássa el az építőipart. Az új kölcsönt tudvalevően szintén azért siettek nyélbeütni,

hogy hozzáfoghassanak a nagy középítkezésekhez, kenyeret adva a munkanélkülieknek és friss erőforrásokat az építőiparnak.

A kölcsön perfektuálása után végre elérkezett a komoly munkaalkalom, amelyre téglagyáraink kényszerü tétlenségben oly régóta vártak. A fővárosnak az építési program kerestülviteléhez mintegy kétszáz millió téglára van szüksége és ennek szállítása ügyében tárgyalásokat kezdett a téglakartellel. Ertheető, hogy a téglakartel a konjunkturák alapos mérlegelése után olyan ajánlattal lépett a tanács elé, amelyben némileg kárpótolni igyekezett magát a szenvedelt károk miatt, ugy azonban, hogy nyereségigényeiben megtartsa a fővárossal szemben alkalmazható mértéket. Ajánlata a mai viszonyok számbavétele után, teljesen konciliánsnak mondható s annak elfogadása kétségtelen előnyöket jelent a fővárosra nézve. Bár téglaiiparunk, különösen a mostani nehéz időkben, joggal elvárhatja a főváros támogatását, a főváros saját érdeke is leghatározottabban mellette szólt a szerény és méltányos ajánlat elfogadásának.

Rosszul ismernök azonban a fővárosnál mostanában divó városi iparpolitikát, ha tulságosan csodálkoznánk azon, hogy még egy ennyire tiszta és harmonikus ügyet sem lehetett lebonyolítani anélkül, hogy a kommunalizálás eszméje ismét ne kísértett volna. A főváros tudvalevően az utóbbi időben egyre-másra létesíti a hatósági ipari üzemeket. Ez a politika bizonyos intézményeknél hozott is némi előnyöket s azóta a főváros fokozott mértékben karolja fel. Utóbb már egészen kiszolgáltatott iparágakban, mint a könyvkötészetben, sőt az írógépjavitások céljára is önálló üzemet rendezett be, de az építőipar érdekeit mindeddig nem érintette. Most azonban igen tiszteletreméltó részről, konkrét formában megint felmerült a községi téglagyár létesítésének eszméje és ezzel építőipari szakköreinknek és mindenekelőtt a magyar téglaiipar szabad továbbfejlődését féltő barátainak figyelme reáterelődött azokra a hátrányokra és veszélyekre, amelyek a községi téglagyárnak létesülésével és egyáltalán a kommunalizálás eszméjének a főváros építkezési politikájába való beférkőzésével legfontosabb érdekeiben támadnának meg a a budapesti építőipart.

Sietünk idejegyezni, hogy a kommunalizálás veszedelme szerencsére, amely alkalmoszerűen jelent meg, oly gyorsan el is vonult fejjünk fölül s minden támogatásra érdemes téglaiiparunkat nem fenyegeti többé a községi téglaiipar réme. Annál örvedetesebb ez, mert épen most, az építőiparnak általában, de különösen a téglaiiparnak égető nagy szüksége van arra, hogy friss, új erőket gyűjtsön, minden uton-módon gyarapodjék, hogy ismét régi formájában reprezentálhasson és szabadon ha-

ladhasson előre sokatigéro fejlődésének újabb étappe-jai felé. A nemzeti iparfejlesztés szolgálatában missziószerű, nagy feladat elé érkeztek közhatóságaink. Minden erejükkel össze kellene fogniok, hogy a nagy krízis által elsorvasztott magyar építőipart minél több, nagy közmunkaalkalom révén ismét konzolidált viszonyok közé segítsék, talpraállítsák, ahelyett, hogy mint a községi téglagyár esetében történhetett volna, milliókat vonnak el egy nagy jövőjü iparágtól. Legyen bár hive vagy ellensége valaki a kommunalizálás eszméjének, azt egyaránt el kell ismernie mindenkinek, hogy megvalósítása az építőipar bármely ágában, a mai viszonyok közt és még hosszú évekig súlyos merénylet volna s annyit jelentene, mint még taszítani egy nagyot azon, aki — önhibáján kívül — nehéz válságok örvényébe jutott. Az építőiparnak minden teórián felülálló létösztone, a gyakorlati élet emeli itt fel szavát s ezzel szemben ez igen kétes értékü iparpolitika doktrinerjeinek el kell némulnia.

A téglaiipar ama kevés iparágak egyike, amelyek nálunk igen tekintélyes színvonalat értek el s kedvező irányban való teljes kialakulása biztosra vehető. Szívósságának és szilárdságának ép a lefolyt krízis alatt adta kétségtelen jelét. Gyáraink zavartalanul tartották fenn üzemeiket, melyeket milliókra menő befektetésekkel létesítettek, nem lehetne tehát eléggé elítélni azt a pusztító munkát, amelyet a községi téglagyárnak mostan, vagy a jövőben ez iparág nagygyáfejlődése rovására való megvalósítása jelentene.

De V á z s o n y i Vilmosról, aki az eszmét felvetette, nem is tétélezhető fel, hogy efajta herosztrateszi dicsőség után kívánkoznék. Vázsonyi sokkal inkább szívén viseli a fővárosi építőipar érdekeit — tekintélyek egész sulyá-

val épen ő követelte interpellációjában az építkezés sürgős megkezdését — de egyben mint a városi ügyek irányító szelleme, szem előtt kell tartania a főváros érdekeit is. Vázsonyi és vele a főváros tanácsa megértette és méltányolta azokat a nagyon respektábilis érveket, melyeket a fővárosi téglaiipar a maga legsúlyosabb érdekei védelmében felvonultatott, viszont azonban a főváros számára a lehető legelőnyösebb feltételek mellett akarta a téglauzletet biztosítani. Nem Vázsonyi Vilmos keze volna

a dologban, ha ezeket az ellentétes érdekeket nem sikerült volna zseniális módon kiegyenlíteni. Tehette ezt annál könnyebben, mert komolyan nem is gondolt a községi téglagyár felállítására, csupán mint a főváros szempontjából igen kedvező üzleti fogással élt vele, amikor ezt az eszmét beledobta az ügy anyagába és ezzel sikerült a téglakartell árait a kívánatos módon befolyásolnia. Erre vall ismeretes interpellációjának az a passzusa is, mely szerint a kommunális téglagyár csak az esetre volna megvalósítandó, ha a téglakartellel nem sikerül megegyezést létesíteni.

A megegyezés a téglakartellel azonban a mult hét folyamán tényleg létrejött. A főváros, az építkezésnél átadva ezrenként 40 K-ért, a gyártelepen átvéve ezrenként 33 koronáért veszi át a téglát a Közönséges fali téglákat árusító részvénytársaságtól s a Bajza-, Simor- és Karpfenstein-utcai iskola építésére, melyet eddig a kartellel való tárgyalások késleltettek, a legközelebbi napokban kiírja az árlejtést. Téglaiiparunk előtt tehát nyitva áll az újabb nagyarányu munkálkodás, a felvirágzás útja s a fővárosi építőipar is végre kellő számban hozzájut a régóta nélkülözött nagy városi közmunkákhoz. Lehetetlen nem hálával és elismeréssel gondolni Vázsonyi Vilmosra és Bárczy polgármesterre, akik kiválóan fejlett szociális érzékkel és nagyszerü agilitással siettek megtenni mindent, amj az építőipar szomorú helyzetének szanálása érdekében valóban lehetséges. Az ő legfőbb erényük: a tisztos polgári munka megbecsülése, szeretete, bajban segítése ismét teljes fényében ragyogott, felemelően szép közférfiui tetteket produkált. Nagy megnyugvás lehet mindannyiunknak, hogy a városházán ilyen nehéz időkben az ő szellemük áll résen.

Róbert Oszkár.